

Citiți lecția din manual: *Regimurile comuniste în secolul al XX-lea*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Regimurile comuniste în secolul al XX-lea

1. Definiții

Stahanovism = mișcare impusă muncitorilor din U.R.S.S. în vederea creșterii productivității, inspirată de exemplul minerului ucrainean Aleksei Grigorievici Stahanov, care în noaptea de 30/31 august 1935 a depășit de 7 ori cota de cărbune cerută, extrăgând 102 t, față de norma de aproximativ 14 t/schimb.

Colectivizare = desființarea proprietății private agricole, transformată în proprietate comună.

Colhoz = cooperativă agricolă realizată prin punerea în comun a mijloacelor de producție: pământ, unelte și animale.

Sovhoz = fermă de stat în care lucrătorii agricoli au primit salarii pentru munca prestată.

2. Necesitatea studierii istoriei comunismului

- analiza regimurilor totalitare, inclusiv a celui comunist, are în vedere evitarea încredințării puterii unor oameni care promovează ideologii extremiste sau care prezintă profilul unor dictatori;
- studierea regimului comunist din România ne ajută să înțelegem mai bine societatea în care trăim, prin prisma trecutului totalitar, și furnizează exemple utile pentru consolidarea evoluției democratice a societății românești.

3. Marxism-leninism: de la teorie la practică

- totalitarismul este un sistem politic de extremă stânga (comunist) și de extremă dreapta (nazist), caracterizat prin predominarea statului în raport cu individul, bazat pe primatul partidului unic și pe cultul personalității șefului statului.
- caracteristicile statelor totalitare:
 - a. Instaurarea terorii asupra propriilor cetățeni;
 - b. Existența unui singur partid politic (monopartidism);
 - c. Suprimarea drepturilor și libertăților cetățenilor;
 - d. Impunerea, în politica statului, a ideologiei partidului aflat la putere;
 - e. Lichidarea opoziției politice (sistemul de lagăre de muncă);
 - f. Supravegherea populației de către poliția regimului (poliția politică);
 - g. Controlul asupra economiei, învățământului și vieții sociale în general.
- 1848 - în contextul Revoluției Industriale și a apariției unei noi categorii socio-profesionale, muncitorimea, gânditorii germani Karl Marx și Friedrich Engels, în lucrarea *Manifestul Partidului Comunist*, au emis ideea unei revoluții globale care să înlocuiască „dictatura burgheziei” cu „dictatura proletariatului”, cu scopul de a construi o nouă societate, cea comunistă, în care să nu mai existe inechități sociale, diferențieri după avere, clase sociale și proprietate privată;
- caracteristicile regimurilor comuniste: dispariția economiei de piață; centralizarea economiei naționale prin planificare și planuri cincinale (ce și cât să se realizeze); industrializare forțată, accentul fiind pus pe industria grea (constructoare de mașini, metalurgie și sectorul energetic); **stahanovism** (mișcare declanșată de exemplul minerului sovietic Aleksei Grigorievici Stahanov); **colectivizarea** agriculturii, prin crearea de **colhozuri** și **sovhozuri**;
- 1917-1924 - inspirați de teoria marxistă, revoluționarii ruși conduși de Vladimir Ilici Lenin au dus mai departe ideile lui Marx și Engels, au răsturnat regimul țarist (7 noiembrie 1917: *Revoluția din Octombrie*), au instaurat dictatura proletariatului, au întemeiat U.R.S.S. (Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste) și au anunțat declanșarea revoluției mondiale ⇒ apariția marxism-leninismului;

- sub conducerea lui Lenin a fost reprimată cu duritate orice formă de opoziție, s-a instituit cenzura și, cu ajutorul propagandei, s-a exercitat controlul asupra tuturor segmentelor societății;
- 1924-1953 - succesorul lui Lenin, Iosif Vissarionovici Stalin, a concentrat în mâinile sale puterea absolută în partid și stat, a abandonat revoluția mondială și a ales construirea „socialismului într-o singură țară”, declanșând industrializarea forțată și colectivizarea agriculturii ⇒ ca urmare a terorii aplicate sistematic (execuții și lagăre de muncă forțată - *gulag*) 20 de milioane de oameni au murit;
- 1945-1949 - după victoria obținută în cadrul celui de-al Doilea Război Mondial U.R.S.S. a instaurat comunismul în statele aflate în sfera sa de influență: Polonia, Bulgaria, România, Cehoslovacia, Ungaria și Germania de Est (în Albania și Iugoslavia s-au instaurat regimuri comuniste prin forțe proprii); controlul sovietic asupra statelor comuniste europene s-a manifestat economic (1949 - C.A.E.R.: Consiliul Economic de Ajutor Economic) și militar (1955 - O.T.V.: Organizația Tratatului de la Varșovia);
- 1949-1979 - U.R.S.S. a răspândit regimurile comuniste la nivel global: Asia (Afghanistan, Cambodgia, China, Coreea de Nord, Laos, Mongolia, Vietnamul de Nord și Yemenul de Sud), Africa (Angola, Benin, Congo, Etiopia, Madagascar, Mozambic, Somalia, Sudan și Zimbabwe) și America Latină (Cuba) ⇒ 1949 - cca. o treime din populația lumii (845 milioane) a ajuns să trăiască sub regimuri comuniste;
- 9 martie 1989-27 aprilie 1992 - prăbușirea statelor comuniste din Europa: Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, România, Germania de Est, Albania și Iugoslavia;
- 26 decembrie 1991 - dizolvarea U.R.S.S.;
- în prezent, la nivel global, există cinci state comuniste: Cuba, Republica Populară Chineză, Republica Populară Democrată Coreeană, Republica Populară Democrată Laos și Republica Socialistă Vietnam.

4. Crimele comunismului

- secolul al XX-lea - numărul victimelor regimurilor comuniste a ajuns la cca. 100 de milioane:
 - a. China: 60-65 milioane morți;
 - b. U.R.S.S.: 20-30 milioane morți;
 - c. Coreea de Nord: 2 milioane morți;
 - d. Cambodgia: 2 milioane morți;
 - e. Africa: 1.7 milioane morți;
 - f. Afghanistan: 1.5 milioane morți;
 - g. Vietnam: 1 milion morți;
 - h. Europa de Est: 1 milion morți;
 - i. America Latină: 150.000 morți;
 - j. Mișcarea comunistă internațională și partidele comuniste neinstalate la putere: cca. 10.000 morți.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

https://www.youtube.com/watch?v=fSQgCy_iIcc

https://www.youtube.com/watch?v=EF_GjtpR1Xo

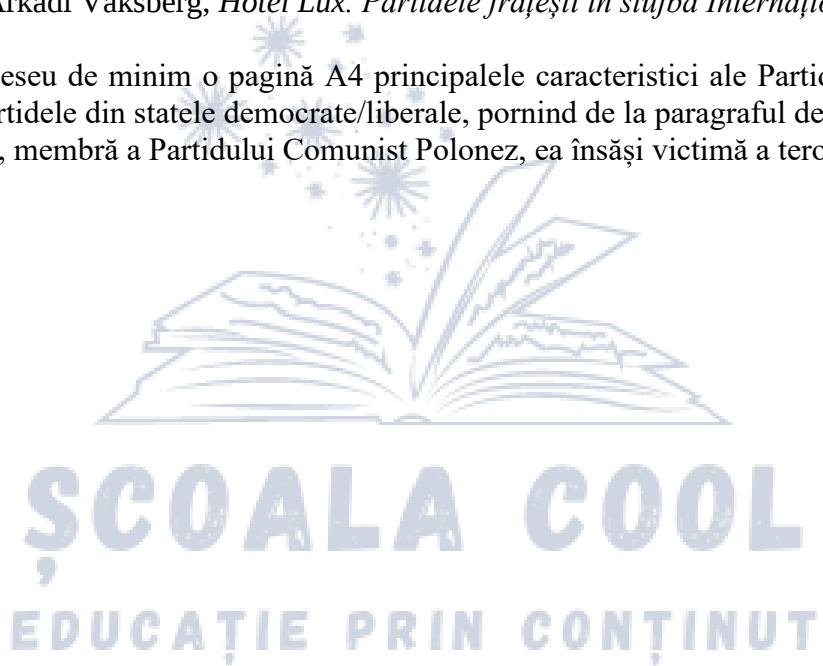
Fișă de lucru: Regimurile comuniste în secolul al XX-lea

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Un comunist adevărat se caracterizează printr-un respect absolut față de disciplină. Absolut. Necondiționat. Cu orice preț. (...) Chiar cu prețul vieții. Al vieții. Ce e viața ta în comparație cu interesele partidului? Dacă partidul ți-o cere, îți pui capul pe o tîpsie și vii singur cu el acolo unde ți se ordonă. Altfel înseamnă că nu ești cu adevărat comunist.”

(Arkadi Vaksberg, *Hotel Lux. Partidele frățești în slujba Internaționalei Comuniste*)

Descrieți într-un eseu de minim o pagină A4 principalele caracteristici ale Partidului Comunist în comparație cu partidele din statele democrate/liberale, pornind de la paragraful de mai sus, mărturia Elenei Ussiewicz, membră a Partidului Comunist Polonez, ea însăși victimă a terorii staliniste.

BIBLIOGRAFIE:

1. Mălăelea, Daniel, Niculescu, Anita-Sabina, Horga, Paula-Coca, Prună, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Akademos Art, București, 2025.
2. Boșcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Gîlă, Cristina-Iulia, Șerban, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Booklet, București, 2025.
3. Stoica, Stan (coordonator), Ștefănescu, Alexandru V., Preda, Elena, Becheru, Dragoș, Bilcea, Valentina, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura CD Press, București, 2025.
4. Bălănescu, Flori (coordonator), Anton, Mioara, Muller, Carmen, Mihai, Florin-Răzvan, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Corint Logistic, București, 2025.
5. Ghețău, Gheorghe-Florin (coordonator), Bratu, Alina, Ghețău, Olenca-Georgiana, Radu, Adriana, Szakacs, Roxana-Gabriela, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2025.
6. Dobrincu, Dorin, Soare, Aurel Constantin, Săvuță, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana, Gheorghe, Maria Mariana, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Litera, București, 2025.
7. Flores, Marcello, *Istoria ilustrată a comunismului*, Editura Enciclopedia RAO, București, 2007.
8. Priestland, David, *Steagul roșu. O istorie a comunismului*, Editura Litera, București, 2019.
9. Riasanovsky, Nicholas V., *O istorie a Rusiei*, Editura Institutul European, Iași, 2001.

